

ОБЩИНА КУБРАТ ОБЛАСТ РАЗГРАД

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧИТАЛИЩНАТА ДЕЙНОСТ В ОБЩИНА КУБРАТ 2025 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Годишната програма за развитие на читалищната дейност в община Кубрат за 2025 година се създава в изпълнение чл. 26 а, ал. 2 от Закона за народните читалища и е базирана на внесените от общинските читалища програми за развитието им и направените предложения за дейността им през 2025 г.

Съгласно чл. 2 от ЗНЧ, читалищата са юридически лица с нестопанска цел. Те са традиционни самоуправляващи се български културно-просветни институции в населените места, които изпълняват и държавни културно-просветни задачи. Изготвянето на Годишната програма за развитие на читалищната дейност в община Кубрат цели обединяване на усилията за по-нататъшно развитие и укрепване на читалищата като уникални средища за съхраняване на българската идентичност, бит, история, култура и традиции. Те служат за изграждане и утвърждаване на националното самосъзнание. Читалищата са ориентирани към запазването на родното, традиционното, автентичното и вписването му в съвременните условия. Те отстояват позицията си на културно-масови средища в района, изявяват активната си гражданска позиция. Читалищата съхраняват принципите на равнопоставеност, толерантност, съпричастност, инициативност, приемственост, взаимопомощ. Същите създават условия за развитие на гражданското общество.

На територията на община Кубрат са регистрирани 15 народни читалища. Съгласно Закона за народните читалища /чл.21, 22 и 23/ финансирането им се извършва с годишна държавна субсидия по изготвен държавен стандарт за бройки субсидирана численост. Средствата за читалищата се регулират и разпределят между тях от комисия, определена със заповед на кмета на Общината и по механизъм, определен от Министерството на културата, като средствата се предоставят на читалищата за самостоятелно управление, съгласно чл. 23, ал. 1 от ЗНЧ. Другите източници на финансиране на читалищата са: членски внос, културно-просветна и информационна дейност, наеми, дарения, завещания и др.

ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Изготвянето на Годишната програма за развитие на читалищната дейност в община Кубрат за 2025 година е насочено към утвърждаване на читалищата на територията на община Кубрат като необходими и традиционни културно-просветни средища с активни информационни, социални и граждански функции. Подпомагане на годишното планиране, организирането и реализацията на комплекса от читалищни дейности, както и да съдейства за повишаване активността на читалищните ръководства за превръщането на читалищата в духовни центрове, работещи в полза на общността.

НОРМАТИВНА БАЗА

Закон за народните читалища
Закон за закрила и развитие на културата
Закон за обществените библиотеки

АНАЛИЗ НА РЕСУРСИТЕ

На територията на община Кубрат съществува изградена пространствена мрежа от 15 народни читалища, регистрирани по Закона за народните читалища:

- НЧ „Светило - 1926” с. Беловец ;
- НЧ ”Стефан Караджа - 1928” - с. Бисерци;
- НЧ ”Божур - 1922” - с. Божурово;
- НЧ ”Стефан Караджа - 1935” - с. Горичево;
- НЧ „Васил Левски – Звънарци -1932” - с. Звънарци;
- НЧ „Напредък – 1911“ – с. Каменово
- НЧ „Св. Св. Кирил и Методий - 1891” - гр. Кубрат;

- НЧ „Христо Ботев – 1927“ – с. Медовене
- НЧ „Нов живот - 1948“ – с. Мъдрево
- НЧ „Стефан Караджа – Равно 1928“ – с. Равно
- НЧ „Св. Св. Кирил и Методий - 1965“ – с. Савин
- НЧ „Отец Паисий - 1928“ – с. Севар
- НЧ „Пробуда – 1936“ – с. Сеслав
- НЧ „Христо Смирненски - 1941“ – с. Тертер
- НЧ „Напредък – Юпер 1915“ – с. Юпер

Субсидираната численост в читалищата през 2024 год. е **42 бройки**. С Решение на Министерски съвет №213 от 27 март 2024 г. стандартът за една субсидирана бройка бе променен на **16 945лв.** Разпределението на субсидията е извършено от Комисия, съгласно изискванията на чл. 23 от Закона за народните читалища и Указания, разработени от Министерството на културата.

Няма промяна в субсидираната численост.

Като читалищни членове са регистрирани 885 души.

ВЪЗМОЖНОСТИ:

- Културно-етническо разнообразие;
- Получаване на средства от общинския бюджет и чрез общинския бюджет по единни разходни стандарти за финансиране на делегираните от държавата дейности;
- Добро сътрудничество с Общинската администрация;
- Партньорство с училища, НПО и културни институти;
- Повишаване на квалификацията на библиотечните работници;
- Финансиране по различни проекти.

ЗАПЛАХИ:

- Застаряващо население и обезлюдяване;
- Недостатъчно развит икономически район;
- Недостатъчни умения за разработване и печелене на проекти;
- Липса на училища в някои от населените места.

СИЛНИ СТРАНИ:

- Активна читалищна дейност;
- Подкрепа от местната общност;
- Работа с всички възрастови групи;
- Спазване на механизма за разпределение на държавната субсидия;
- Наличие на щатен персонал;
- Материална база;
- Наличие на библиотеки и обновяване на библиотечния фонд;
- Опазване на традициите;
- Развитие на застъпничеството, сътрудничеството и доброволчество в мрежата от читалища;
- Популяризиране на читалищната дейност чрез местните сайтове и социалните мрежи.

СЛАБИ СТРАНИ:

- Липса на финансов ресурс за поддръжка и ремонт на сградния фонд;
- Липса на инициативност в дейността на читалищата;
- Пасивност в търсенето на нови форми за финансиране на читалищата;
- Липса на достатъчно технически средства в част от читалищата.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Осигуряване на подкрепа за читалищата на територията на община Кубрат за реализиране на основните им дейности и развитието на съвременни форми на работа, съобразени с новите предизвикателства пред българското общество и придаващи съвременна визия на читалищната дейност.

ЦЕЛИ:

- Запазване на обичаите и традициите на българския народ;
- Развитие и обогатяване на културния живот, социалната и образователната дейност в

- населеното място, където осъществяват дейността си;
- Опазване на културно-историческото наследство и националните традиции;
 - Затвърждаване позициите на читалищата като центрове за информираност и места за учене през целия живот;
 - Организиране на школи, курсове, клубове, празненства, концерти, ритуали, чествания и други дейности, насочени към всички възрастови групи;
 - Събиране и разпространяване на знания за родния край;
 - Уреждане и поддържане на библиотеки, читални;
 - Създаване и развиване на нови форми на любителското творчество.
- За постигане на тези цели читалищата по места извършват разнообразна дейност, съобразена е потребностите и възможностите на местната общност;

Приоритет 1: Стимулиране на културни прояви, конкурси, изложения, фестивали и други мероприятия.

Приоритет 2: Подкрепа за организиране на значими обществени мероприятия в областта на културата и образованието.

ДЕЙНОСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОСНОВНИТЕ ЦЕЛИ ПРЕЗ 2025 г.

1. Поддържане на библиотека и информационни услуги;
2. Организиране на школи, курсове и клубове;
3. Организиране на празненства, концерти, ритуали, чествания и други дейности, насочени към всички възрастови групи;
4. Развитие и подпомагане на любителското художествено творчество;
5. Работа по проекти;
6. Подпомагане на местните инициативи.

1. Библиотечно-информационна дейност

Библиотечната дейност е една от основните функции на читалището. В библиотеките се събират, обработват, организират, съхраняват и предоставят за обществено ползване библиотечни и информационни услуги за населението. Те осигуряват свободен достъп за своите читатели, като библиотекарите работят и за привличане на нови читатели сред младите хора, за създаване на трайни навици за четене и получаване на знания и умения. В рамките на тези дейности с помощта на различни методи и форми на работа (уреждане на кътове с литература, срещи с ученици, литературни четения и др.) се създават условия за пълноценно използване на библиотечния фонд. С навлизането на информационните технологии компютрите са все по-необходими в ежедневната работа. Достъпът до информация, знания, комуникация и учене през целия живот се налага в последно време с предоставянето на компютърни и интернет услуги. Основните задачи и усилия са насочени към:

- превръщането на библиотеките в информационно-образователни центрове за хората от различни възрасти;
- попълване и обогатяване на библиотечните фондове с нови и интересни заглавия от различни области на знанието;
- утвърждаване на библиотеките като обществени, информационни и културни центрове, осигуряващи равен достъп за всички до многообразието на знания, идеи и мнения.

В изграждането на художествената продукция и нейното осъществяване участват много любители на различните видове изкуства – деца, младежи и възрастни, които според своите предпочитания осмислят свободното си време и същевременно създават културен продукт, който се представя в градски, общински, регионални, национални и международни събития. Художествените изяви на сцената са важна част при формирането на културното пространство в обществото.

Важно място в културния живот заемат утвърдените културни традиции и обменът на културни продукти и идеи. Ежегодните културни прояви и традиционни празници спомагат за изява на постоянно действащите групи и индивидуални изпълнители, за приемствеността между поколенията и обмяна на добри практики, тъй като те са предназначени за всяка възрастова група и

се проявяват във всички сфери на изкуството.

Библиотечната дейност в малките населени места се осъществява от библиотекар и работник-библиотекар.

Библиотеките на територията на община Кубрат разполагат с фонд от приблизително 137 900 книги. Остава проблема с оборудването на детският отдел на библиотеката в кубратското читалище със стелажи, шкафове, маси за четене и столове.

Всички читалища на територията на община Кубрат разполагат с компютърна техника и интернет. Остава необходимостта в малките населени места да предприемат действия за повишаване квалификацията на библиотекарите за работа с компютър, интернет и социални мрежи.

ЗАДАЧИ:

1. Поддържане на фонд от библиотечни документи: книги, периодични издания и други книжни и некнижни носители на информация, необходими за ползване от общността/селото и малкия град/. Фондът да се подновява и актуализира периодично с нови книги, за предпочитане чрез покупка или дарения..

2. Продължаване на участието в Програма "Българските библиотеки- съвременни центрове за четене и информираност" на Министерство на културата за предоставяне на средства за нови книги. Паралелно с това трябва да се прочиства библиотечния фонд от остарели по съдържание, или физически изхабени книги. Да се отчисляват невърнати книги на всеки 5 години.

3. Подобряване на библиотечното обслужване. Да се прави инвентаризация ежегодно, съгласно изискванията на законодателството.

4. Поддържане на библиотечната документация в изряден вид. Инвентарна книга. Книга за движение на библиотечния фонд, статистика - всеки ден, месечна и годишна. Информацията да се предоставя на Регионалната библиотека и в Регистър на обществените библиотеки към МК.

5. Организиране на културни и информационни събития в библиотеката с читатели и автори, представяне на книги, литературни четения. Организиране на изложби и витрини по повод календарни годишнини, честване на народни празници и местни обичаи. Разширяване на взаимодействието с училищата.

2. Любителско художествено творчество, школи и клубове по интереси.

В община Кубрат има сформирани 40 любителски състави и групи и 13 други форми – клубове, школи, кръжоци, които са регистрирали 512 участия в празници, фестивали, събори, изложби, творчески вечери, граждански инициативи и изяви на читалищните библиотеки.

Творческите колективи представят общината в различни международни и национални фестивали, конкурси, празници, събори и концерти. Много от колективите са носители на златни и сребърни медали, грамоти, отличия и сертификати, които им дават възможност да представят любителското изкуство, както в страната, така и в чужбина. Най-много отличия през 2024 година са получили читалищата в Беловец, Бисерци, Божурово, Кубрат, Медовене, Мъдрево и Юпер. Над 4000 жители на общината са ползвали читалищни услуги. Това е доказателство, че читалищата винаги са имали място за съхранението на традициите и особеностите на етнографската област, и че се включват активно в местните празници и общински прояви. Съществена част от дейността им през 2025 година ще е свързана с развитие и подпомагане на любителското художествено творчество. Те са най-естествения мост между минало и съвремие, и ролята им при създаване, укрепване и възпроизвеждане на традициите и културата по места е незаменима.

Една от основните задачи е популяризиране на богатото културно наследство на община Кубрат, за което допринася всяко едно читалище, съобразно своите ресурсни възможности.

Художествено-творческата дейност ще бъде насочена към:

- Осъществяване на културния календар за читалищните прояви
- Повишаване на художественото и жанрово разнообразие на културните мероприятия
- Участия в културните мероприятия на общината
- Честване на официални и традиционни празници, сборове и годишнини
- Провеждане на мероприятия, свързани със съхраняването, развитието и популяризирането на местни традиции и обичаи
- Активно участие на любителските състави и индивидуални изпълнители в културни събития на населеното място и общината

- Създаване на нови съвременни форми на любителското творчество, отговарящи на интересите на младото поколение
- Запазване на утвърдените във времето на самодейните колективи, обогатяване и обновяване на репертоара им.

3. Културно-просветна дейност:

Съгласно представените годишни планове, читалищата на територията на гр. Кубрат за 2025 г. залагат на следните дейности:

- Провеждане на културни инициативи с цел: опазване и популяризиране на културно историческото наследство и традиции;
- Изграждането ценностна система у децата и младежите;
- Осигуряване на по-добра, по-съвременна и по-високо качествена културна, социална и информационна среда на населението.

4. Краеведска дейност:

Тази дейност включва събиране и съхраняване на знания за родния край - език, традиции, обичаи, вярвания и др.

Музейните сбирки от местно значение са 10, като сбирката в гр. Кубрат е със статут на музейна колекция тип Б от местно значение и е регистрирана в МК.

Проучване и съхраняване на специфични за региона традиции и обичаи - групи за автентичен фолклор при читалищата в селата Беловец, Бисерци, Каменово и Юпер.

5. Социална дейност:

Реализиране на инициативи и включване в проекти със социална насоченост. Организиране на инициативи за оказване на помощ на възрастните хора в селата.

Участие на действащите читалищни състави в общински, регионални и национални прояви:

- Международен фолклорен фестивал „Божурите“,
- Фолклорен фестивал „Вълшебна плетеница – живи човешки съкровища“
- Фестивал на клубовете за народни хора „Танцувай с Пагане“
- Ден на град Кубрат - 24 май
- „Тиквендюл“
- „Празник на меда“
- „Празник на плодородието и хляба“

Честване на национални и официални празници:

- 3 март Национален празник на България
- 2 май - Великден – християнската религия отбелязва Възкресение Христово
- 6 май - Гергьовден, Ден на храбростта и на Българската армия
- 24 май - Ден на славянската писменост и на българската просвета и култура,
- 1 юни - Международен ден на детето
- 6 септември - Ден на Съединението
- 22 септември - Ден на Независимостта на България
- 1 ноември - Ден на народните будители,
- 24 -25 - 26 декември – Бъдни вечер и Коледа
- 31 декември Нова година

Културно-масова дейност:

1. Честване на национални и официални празници- провеждане на тържества и концерти по повод Националния празник на България 3 март, Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост 24 май, Деня на детето 1 юни, Деня на народните будители и т.н.
2. Организиране на концерти, прояви и изяви, свързани с фолклорната традиция от зимния и пролетния фолклорен цикъл:

- Богоявление-Йордановден - обичай за вадене на кръста, отбелязва се в гр. Кубрат и други населени места в общината,
- Бабинден - Ден на родилната помощ - всички населени места в общината,
- Трифон Зарезан - всички населени места на общината,
- 1 март - Баба Марта и Ден на самодееца - всички читалища в общината,
- Лазарица - лазаруване организира се от читалищата в община Кубрат
- Цветница - пролетни концерти,
- Великден - всички читалища в общината - изложба на писани яйца и концерт на фолклорни изпълнители,
- Гергьовден и Хъдрелез - концерти и пресъздаване на обичаите
- Еньовден
- Коледа - коледни концерти, възстановяване на коледни обичаи в населените места, развитие на коледарските групи и създаване на нови.

3. Организиране на празници и чествания в населените места:

- Празник-събор на с. Беловец /9 август - събота /
- Празник-събор на с. Бисерци / 12 юли - събота/
- Празник-събор на с. Божурово /3 май - събота /
- Празник-събор на с. Горичево /2 август - събота /
- Празник-събор на с. Звънарци /31 май - събота/
- Празник-събор на с. Каменово /4 май - неделя /
- Ден на гр. Кубрат – /24 май - петък /
- Празник-събор на с. Медовене /24 май - петък /
- Празник-събор на с. Мъдрево /2 август - събота /
- Празник-събор на с. Равно /8 ноември/
- Празник-събор на с. Савин /19 юли - събота /
- Празник-събор на с. Севар /3 май - събота/
- Празник-събор на с. Сеслав /13 септември - събота /
- Празник-събор на с. Тертер /30 август /
- Празник-събор на с. Юпер /20 септември – събота /

3. Организационна дейност:

Читалищата в община Кубрат организират своята дейност, като спазват основните принципи в Закона за народните читалища - те са самостоятелни юридически лица с нестопанска цел. Всяко читалище поддържа своята членска маса и се ръководи от своя управителен орган - Общото събрание и законно избрано читалищно настоятелство.

Отчетните събрания на читалищните настоятелства се провеждат до края на м. март 2025 г.

Минимум веднъж на 2 месеца се провеждат събрания на читалищното настоятелство.

Съвместна работа на Община Кубрат и читалищата:

За да продължи да се развива културния живот в Общината е необходимо активно партньорство с общинската администрация и НПО за осъществяване на съвместни инициативи, както и участие в общински, национални и европейски програми за финансиране на културни инициативи.

С тяхна помощ читалищата ще допринесат за задоволяване на определени обществени потребности. Това е възможност за всяко едно читалище да реализира своя цел, включително ремонтни дейности, чрез осигуряване на алтернативно финансиране. Общината е партньор и винаги ще подпомага техните усилия в тази насока.

ИЗВОДИ

Необходимо е:

1. Реновиране на материално-техническата база на читалищната мрежа;
2. Привличане на нови и главно млади читалищни членове, разширяване на социалния състав;
3. Привличане и мотивиране на квалифицирани млади кадри за работа в читалищата;
4. Развитие на социални иновации - нови идеи, срещи и дискусии, услуги, образователни ресурси,

- достъп до интернет;
5. Прилагане на технологиите в читалищата и автоматизиране на библиотечното обслужване;
 6. Развитие на застъпничеството, сътрудничеството, дарителството и доброволчеството в мрежата на читалищата;
 7. Популяризиране на читалищната дейност чрез медиите, програми, интернет сайтове и чрез социалните мрежи.

ФИНАНСИРАНЕ НА ПРОГРАМАТА

- ❖ Финансирането на читалищните дейности през 2025 год. ще се извършва основно от държавната субсидия, в размер, определена по субсидираната численост за читалищата – 42 субсидирани бройки и разпределена, съгласно изискванията на ЗНЧ;
- ❖ В нея са разчетени средства за заплати, други възнаграждения и плащания на персонала, осигурителни вноски и издръжка, както и средства съгласно ЗЗБУТ.
- ❖ Общинско финансиране в онази част на културния календар на Община Кубрат, в която се осъществяват съвместни дейности с читалищата.
- ❖ Кандидатстване с проекти към Министерството на културата, евро проекти и програми.
- ❖ Други източници - наеми на помещения, други наеми, членски внос, дарения и др.
- ❖ Финансирането по настоящата Програма се предоставя на читалищата за самостоятелно управление на база сключени договори между Кмета на Община Кубрат и Председателя на читалището на основание чл.26-а, ал.3 от ЗНЧ.
- ❖ Срокът за изпълнение на Програмата е в рамките на бюджетната 2025 г.
- ❖ Председателите на читалищата представят в срок до 31.03.2025 г. пред Кмета на Общината и Общинския съвет доклади за осъществените дейности в изпълнение на Програмата и за изразходваните от бюджета средства през 2025 г. Докладите от председателите на читалищата за осъществените читалищни дейности се обсъждат на заседание на Общински съвет след 31.03.2025 г. с участието на представителите на народните читалища - вносителите на докладите.

ПАРТНЬОРИ

Читалищата осъществяват своята дейност в пряко сътрудничество помежду си, със съдействието на Община Кубрат и на кметствата в населените места, РЕКИЦ - Разград, Регионална библиотека - Разград, образователни и културни институции, неправителствени организации и сдружения в областта на културата и образованието, медии, спортни и граждански клубове и др.

Забележка: Програмата за развитие на читалищната дейност е разработена и изготвена на база внесени предложения на Председателите на народните читалища от Община Кубрат за 2025 г. Тя е отворен документ и при необходимост може да бъде попълвана или променяна. Тя е визирала най-общите положения, залегнали в плановете на отделните читалища.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Календарен план на дейностите на народните читалища в община Кубрат – 2025 г.

Програмата е приета с Решение №/.....2025 г. на Общински съвет – гр. Кубрат.

Нуршен Халилова:
Председател на Общински съвет - Кубрат